

dinsdag

**14.10.2014**

20.00 Concertzaal

19.15 Inleiding door

Piet De Volder

# Philharmonia Orchestra

**Lamenti voor de Grote Oorlog**

Openingsconcert GoneWest



**CONCERTGEBOUW BRUGGE**

Philharmonia Orchestra (GB) wordt beschouwd als een van 's werelds meest vooraanstaande orkesten. In zijn rijke geschiedenis werd het orkest geleid door grootmeesters als Otto Klemperer, Riccardo Mutti, Giuseppe Sinopoli, Christoph von Dohnányi en Esa-Pekka Salonen. Het orkest hanteert een eigentijdse en vernieuwende aanpak inzake publieksbinding, residenties en muzikeducatieve activiteiten. Daarnaast wordt Philharmonia Orchestra geprezen om zijn vele compositieopdrachten. Zo schreven onder andere Sir Harrison Birtwistle, Sir Peter Maxwell Davies, Mark-Anthony Turnage en James MacMillan nieuw werk voor het orkest. Jaarlijks verzorgt het zo'n 160 concerten en maakt het opnames voor films, cd's en computergames.

Dirigent Nicholas Collon (GB) is de oprichter en chef-dirigent van het Aurora Orchestra, een kamerorkest dat het uitdagingende repertoire uit de 20e en 21e eeuw combineert met meesterwerken uit de barok, klassiek of romantiek. Naast zijn werk met Aurora is Collon een veelgevraagd gastdirigent. Recent dirigeerde hij het City of Birmingham Symphony Orchestra, het London Symphony Orchestra, de Bamberger Symphoniker, de Academy of Ancient Music en het Ensemble intercontemporain en werkte hij samen met Ian Bostridge, Angelika Kirchschlager, Pekka Kuusisto en Steven Isserlis. Vorig seizoen debuteerde Collon in de English National Opera en de Welsh National Opera.

De jonge celliste Alisa Weilerstein (VS) maakte een diepe indruk met haar debuutopname van de celloconcerto's van Elgar en Carter. De opname werd door BBC Music Magazine uitgeroepen tot opname van het jaar 2013. Ze trok de aandacht door haar natuurlijke virtuositeit, speelintensiteit en gedurfde

interpretaties. Weilerstein concerteerde reeds met toporkesten onder leiding van onder andere Pablo Heras-Casado, Gustavo Dudamel, Sir Mark Elder, Christoph Eschenbach, Paavo Järvi en Zubin Mehta. Als soliste en kamermuzikante speelt ze wereldwijd in de meest voorname zalen en op grote festivals.

Elizabeth Watts (GB) studeerde archeologie aan de Sheffield University voor ze haar zangstudies aan het Royal College of Music in Londen aanvatte. Ze werd al snel onderscheiden met diverse prijzen. Haar veelgeprezen debuutopname van Schubertliederen werd gevolgd door een niet minder geprezen opname van Straussliederen met pianist Roger Vignoles. Watts concerteerde met onder andere het London Symphony Orchestra, de Akademie für Alte Musik, het Scottish Chamber Orchestra, het London Philharmonic Orchestra en het Stockholm Philharmonic Orchestra. Dit seizoen staat ze samen met het BBC Symphony Orchestra op de BBC Proms, zingt ze de rol van Pamina in de Welsh National Opera en in Mahlers *Tweede Symfonie* met het Hallé Orchestra onder leiding van Sir Mark Elder.

**Philharmonia Orchestra:** orkest  
**Nicholas Collon:** dirigent  
**Alisa Weilerstein:** cello  
**Elizabeth Watts:** sopraan

—

**Mark-Anthony Turnage (1960)**  
*Passchendaele* (2013, wereldpremière in opdracht van Concertgebouw Brugge)

**Edward Elgar (1857-1934)**  
*Celloconcerto in e*, opus 85 (1919)  
- Adagio – Moderato  
- Lento – Allegro molto  
- Adagio  
- Allegro – Moderato – Allegro, ma non troppo  
– Poco più lento – Adagio

— pauze —

**Ralph Vaughan Williams (1872-1958)**  
*Pastoral Symphony*, nr. 3 (1921)  
- Molto moderato  
- Lento moderato  
- Moderato pesante  
- Lento – Moderato maestoso

Dit evenement maakt deel uit van **GoneWest**, de culturele herdenking van WO I door de Provincie West-Vlaanderen. Het volgende evenement van Concertgebouw Brugge in het kader van **GoneWest** is het festival **RUMOER!** van 30 april tot 3 mei 2015. Het volledige programma vindt u terug op [www.gonewest.be](http://www.gonewest.be).

in samenwerking met de Provincie West-Vlaanderen



Dit concert wordt rechtstreeks uitgezonden door Klara. Bedankt voor het vermijden van storende geluiden, ook tussen de delen.

Wu applaus krijgt kleur dankzij de bloemen van Bloemblad.

## Lamenti voor de Grote Oorlog

'Ik was in Ieper en bezocht vele oorlogsgraven. Wat me altijd verwondert, is hoe vreedzaam en idyllisch het platteland daar is. Het is moeilijk je de verwoesting en het geweld van honderd jaar geleden voor te stellen. Je kunt niet langer de modder voelen. Het is alsof het landschap een nieuwe huid heeft laten groeien over de wonde, maar als je rondwandelt, dan beseft je dat er onder jouw voeten schroot van oorlogstuig, mijnen en menselijke resten liggen.'

Aan het woord is de Britse componist Mark-Anthony Turnage, componist van *Passchendaele*, het opdrachtwerk rond De Grote Oorlog van Concertgebouw Brugge.

Turnages beschouwing, uit een interview met David Allenby (Boosey & Hawkes), is ook perfect van toepassing op een ander werk uit het programma: *Pastoral Symphony* van Ralph Vaughan Williams. Daar is het muziek die verraderlijk vreedzaam klinkt en een titel die op het verkeerde been zet. Vaughan Williams beoogde geen 20e-eeuws antwoord op Beethovens *Pastorale* maar een werk waarin het drama en de gruwel van de Eerste Wereldoorlog onder een meditatieve en lyrische klankenstroom voortleven. Criticus Scott Goddard vatte de algemene sfeer van de symfonie samen als 'emotion remembered in tranquility' – een parafrase van William Wordsworths beroemde gezegde over poëzie: 'emotion recollected in tranquility'. Op schokkende gebeurtenissen en hevige emoties wordt vanop afstand teruggeblikt, gehuld in een serene, rustige beschouwing. De atmosfeer is 'gentle elegiac' (mild elegisch).

In dit *all British programme* reflecteren drie generaties componisten over de Eerste Wereldoorlog, elk op een eigen manier.

Naast Ralph Vaughan Williams (1872-1958) en Mark-Anthony Turnage (1960) betreft het Edward Elgar (1857-1934), vertegenwoordigd met zijn intimistische *Celloconcerto*.

### Mark-Anthony Turnage

Mark-Anthony Turnage is vandaag een van de meest succesvolle Engelse componisten met een rijk gevulde catalogus van orkest- en kamermuziek, liedcycli en maar liefst vijf opera's. Zijn nauwe samenwerking als *composer in residence* met vooraanstaande Britse en Amerikaanse orkesten ligt aan de basis van indrukwekkende symfonische fresco's zoals *Three Screaming Popes* (1988-89), *Momentum* (1990-91) en *Chicago Remains* (2007).

Karakteristiek voor Turnages composities zijn de vaak flamboyante titels, een overrompelende energetische stijl en de sterke inspiratie door jazz en blues. Door de ritmische *drive*, de helder geëetste gebaren en originele instrumentale combinaties vertoont zijn direct aansprekende muzikale taal ook vele gelijkenissen met de klankwerelden van Igor Stravinsky en Kurt Weill.

*Passchendaele* is niet Turnages eerste uiteenzetting voor De Grote Oorlog. Eerder waren er het orkestwerk *Silent Cities* (1998), geïnspireerd op de slag aan de Somme, en met ontleningen aan zijn opera *The Silver Tassie* (1997-99), en *The Torn Fields* (2000-02) voor bariton en groot ensemble, op teksten van *war poets*.

De Slag bij Passendale (juli-november 1917), bij de Britten bekend als 'the Battle of Passchendaele', was een van de grootste en meest catastrofale veldslagen die op Belgisch grondgebied werden uitgevochten. Tyne

Cot Cemetery in Passendale – met 12.000 graven de grootste Britse begraafplaats op het Europese vasteland – getuigt tot op vandaag van de immense ravage die de eerste industriële oorlog uit de geschiedenis heeft aangericht.

Over het verloop van zijn symfonische meditatie stelt de componist in gesprek met David Allenby: 'Het begint met hymneachtige muziek met de trombone als aanvoerder die een referentiepunt vormt zonder dat er specifieke religieuze thema's worden geciteerd. Deze muziek wordt ondergesneeuwd als de woede en de muzikale densiteit toenemen met uitbarstingen die [geleidelijk] afnemen om in de finale sectie eenzame koperstemmen te laten horen.'

### Edward Elgar

Edward Elgar schreef zijn *Celloconcerto* in de periode mei-juni 1919. Het uitbreken van de oorlog was voor hem een schokkende ervaring, temeer ook daar hij veel vrienden en sympathisanten onder de Duitsers had. Daarbij kwamen eigen gezondheidsproblemen, de ziekte van zijn vrouw (die in 1920 zou overlijden) en een verminderde populariteit van zijn muziek. Het *Celloconcerto* draagt een zekere somberheid in zich, maar het is vooral een lyrisch-beschouwend werk met een kamermuzikaal karakter. De cello krijgt alle ruimte om te zingen maar heeft ook dramatische monologen en momenten van wit en virtuositeit. Emotionele ontboezemingen, omschreven als *molto espressivo* en *apassionato*, vinden een tegenwicht in een transparante orkestratie en een opvallende beknoptheid van de delen. Romantische lyriek en een zekere neoklassieke nuchterheid houden elkaar in evenwicht.

### Ralph Vaughan Williams

'Er zijn weinig fortissimo's en allegro's', meldde Ralph Vaughan Williams over zijn *Derde Symfonie* of *Pastoral Symphony* (1921), die getekend is door zijn ervaringen aan het Franse front, waar hij een tijdlang werkzaam was als chauffeur voor een veldhospitaal. Hij zag de doden en gewonden uit de loopgraven aanvoeren, maar koos voor een verstild 'war requiem' (in zijn eigen woorden) vol onderhuidse dreiging. De pastorale toon, zoals bepaald door solistische rietblazers en hoorn, werd ingegeven door het landschap rond Ecoivres (Nord-Pas-de-Calais), dat de componist als 'Corot-achtig' omschreef. Invloeden van het Franse impressionisme liggen voor het grijpen en zijn terug te voeren op Vaughan Williams' lessen bij Maurice Ravel in 1908, maar het bijzonder kleurend gebruik van harmonieën gaat hand in hand met een melodisch-lineair denken. Bij het vloeien en meanderen van melodische lijnen kantelt de uitdrukking geregeld van contemplatie naar hartstocht en exaltatie. De soli voor trompet en hoorn in het tweede deel verwijzen naar The Last Post, vandaag bekend als eerbetoon aan de gesneuvelde soldaten maar oorspronkelijk een trompetsignaal voor de afsluiting van de dag tijdens de inspectie van de legerposten. De componist vraagt om natuurtrompet en -hoorn te gebruiken om een vals aandoend klankeffect te bereiken dat hij in het leger hoorde: een niet zo bedreven bugelspeler die in plaats van de octaaf steevast de net kleinere interval van de septiem blies. De finale bevat de grote, emotionele climax van het dromerige werk, maar is omkaderd door etherische sopraansoli. vocalises zweven als een transcendente stem over de immense dodenakkers ...

Piet De Volder

Citaten uit het interview van David Allenby met componist Mark-Anthony Turnage geschiedten met de vriendelijke toestemming van [www.boosey.com](http://www.boosey.com).

## De oorlogsactiviteiten van Vaughan Williams en Elgar

Niettegenstaande Ralph Vaughan Williams in 1914 al 42 jaar was en zijn reputatie als componist in stijgende lijn verliep – hij had toen al een aardig corpus bijeen gecomponeerd, waaronder twee symfonieën en zijn laatste vooroorlogse werk, de romance *The Lark Ascending* – voelde hij zich verplicht dienst te nemen in het Engelse leger. Hij was aanvankelijk ordonnans bij het Royal Army Medical Corps in Frankrijk en aan het front in Salonika. Later keerde hij terug naar Frankrijk als artillerie-officier. Tijdens de oorlogsjaren lag zijn compositorische arbeid volledig stil. Na de wapenstilstand werd hij muziekdirecteur van de First Army of the British Expeditionary Force. Hij was verantwoordelijk voor de muziek, gebracht door amateurmusici, voor de troepen. De oorlogsjaren brachten geen stijlverandering teweeg in zijn naoorlogse muziek maar wel een intensere innerlijkheid, wat duidelijk blijkt in bijvoorbeeld zijn latere symfonieën (nr. 3 tot 9).

In tegenstelling tot Vaughan Williams nam de toen 57-jarige Elgar begrijpelijkerwijze geen dienst in het leger, maar bleef actief als componist en dirigent. In Brinkwells, een afgelegen huisje in de bossen van Sussex, bleef hij, ver van de stadsdrukten en het oorlogsgeweld, componeren. De belangrijkste werken die hij er in die periode schreef en waarvan hijzelf in Londen de première dirigeerde zijn *The Spirit of England*, opus 80 (première op 24 november 1917); *The Starlight Express*, opus 78 (première op 29 december 1915); het ballet *The Sanguine Fan*, opus 81 (première op 20 maart 1917); de symfonische prelude *Polonia*, opus 76 (première op 6 juli 1915); *Une voix dans le désert* voor recitant en orkest (première op 29 januari 1916) en *Le drapeau belge*, eveneens voor recitant en orkest (première in Londen op 14 april 1917, evenwel gedirigeerd door Hamilton Harty).

In Brinkwells werkte hij ook aan zijn populair geworden *Celloconcerto*, dat echter pas na de oorlog in première ging (Londen, 26 oktober 1919; solist was Felix Salmond, Elgar zelf dirigeerde) en aan zijn *Strijkkwartet*, opus 83 (première op 21 mei 1919 in Londen), dat de overigens eminente musicoloog Jules van Ackere in de *Algemene Muziekencyclopedie* (1958) volgend commentaar ontlokte: 'Jammer dat bij Elgar niet zelden holle formules het gebrek aan melodische begaafdheid moeten verhelpen, zoals in het *Strijkkwartet* (1918), waarbij de nobele Elgar dan eenvoudig vervelend wordt.' Gelukkig zijn er ook vele andere werken zoals het *Celloconcerto*, waarin, aldus van Ackere, 'de stroeve Elgar tot een echte, bijna smachtende ontroering reikt'.

Johan Huys

## Philharmonia Orchestra

### eerste viool

Duncan Riddell  
Nathaniel Anderson-  
Frank  
Imogen East  
Eleanor Wilkinson  
Karin Tilch  
Victoria Irish  
Lulu Fuller  
Soong Choo  
Adrián Varela  
Eugene Nam Seok  
Lee  
Minhee Lee  
Amelia Jones  
Laura Dixon  
Robin Wilson  
Cassandra Hamilton  
Erzsebet Racz

### tweede viool

Emily Davis  
Samantha Reagan  
Julian Milone  
Paula Clifton-Everest  
Gideon Robinson  
Susan Hedger  
Gillian Costello  
Teresa Pople  
Helen Cochrane  
Marina Gillam  
Joanne Chen  
Alex Afia  
Calina de la Mare  
Rebecca Allfree

### altviool

Yukiko Ogura  
Nicholas Bootiman  
Michael Turner  
Cheremie Hamilton-  
Miller  
Gwendolyn Fisher  
Ellen Blythe  
Richard Waters  
Graeme McKean  
Shiry Rashkovsky  
Rebecca Wade  
Louise Hawker  
Sara Roberts

### cello

Timothy Walden  
Deirdre Cooper  
Eric Villeminey  
Richard Birchall  
Maria Zachariadou  
Victoria Simonsen  
Rebecca Herman  
Sibylle Hentschel  
Rowena Calvert  
David Edmonds

### contrabas

Neil Tarlton  
Adam Wynter  
Michael Fuller  
Gareth Sheppard  
Mark O'Leary  
Jeremy Watt  
Jan Zahourek  
Ian Hall

### fluit

Samuel Coles  
June Scott

### piccolo

Keith Bragg

### hobo

Gordon Hunt  
Timothy Rundle

### Engelse hoorn

Jill Crowther

### klarinet

Mark van de Wiel  
Laurent Ben Slimane  
Katie Lockhart

### basklarinet

Laurent Ben Slimane

### fagot

Robin O'Neill  
Michael Cole

### contrafagot

Luke Whitehead

### hoorn

Nigel Black  
Kira Doherty  
Brendan Thomas  
Carsten Williams  
James Handy

### trompet

Jason Evans  
Mark Calder  
Alistair Mackie

### natuurtrompet

Jason Evans

### trombone

Byron Fulcher  
Robert Holliday

### bastrombone

Daniel West

### tuba

Peter Smith

### pauken

Andrew Smith

### slagwerk

Peter Fry  
David Corkhill

### harp

Katherine Ventura

### celesta

Helen Crayford



Arditti Quartet © Astrid Karger

za 25.10.14 / 20.00 / Concertzaal  
**WDR Sinfonieorchester Köln & Arditti  
Quartet / Hosokawa en de kleuren van het  
orkest**

Toshio Hosokawa componeerde een concerto waarbij het strijkkwartet als solist optreedt, één vierkoppig monster dat de dialoog met het orkest aangaat. Het wereldvermaarde WDR Sinfonieorchester Köln combineert dit bijzondere werk met muziek van de Deen Hans Abrahamsen, van Igor Stravinsky en van Claude Debussy, een van Hosokawa's grote invloeden.



Rotterdams Philharmonisch Orkest © Andreas Terlaak

za 15.11.14 / 20.00 / Concertzaal  
**Rotterdams Philharmonisch Orkest /  
Beethoven & Shostakovich**

Dat Shostakovich' symfonieën gesneden koek zijn voor het Rotterdams Philharmonisch Orkest, werd in Brugge al met overweldigend succes bewezen. Shostakovich' *Achtste*, somberste symfonie werd een schrijnende aanklacht tegen de waanzin van de oorlog. Ruim een eeuw vroeger schrijft Beethoven zijn *Keizersconcerto*, een van de origineelste, briljantste en tegelijk moeilijkste concerto's die er bestaan.

BESTEL UW TICKETS NU OP

**WWW.CONCERTGEBOUW.BE**  
**+32 70 22 33 02 / IN&UIT** 1 ZAND 34 BRUGGE



**CONCERTGEBOUW SERVIES**

Gezellig tafelen voor of na een voorstelling met een verrassing op vertoon van het concertticket. Alle info over de deelnemende horecazaken op [www.concertgebouw.be/servies](http://www.concertgebouw.be/servies).

MUZE  
MUSE

Ontdek meer klassieke muziek  
op [muzemuse.eu](http://muzemuse.eu)

 **Vlaanderen**  
verbeelding werkt

 **west-vlaanderen**  
de geëlvren provincie

**BRUGGE**

 **PROVINCIE  
ZEELAND**

**FLUXYS** 

**DMorgen**

**Knack**

**Klara**

**GOBRA**  
be

 **FOCUS | WTV**